

УДК 37(091)(477)

Головчук Світлана Юрївна

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та історії педагогіки
Київський університет імені Бориса Грінченка, м. Київ
peremagaj@ukr.net

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ВИХОВАННЯ У ДІЯЛЬНОСТІ МОЛОДІЖНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Анотація. У статті розглядається виховний аспект діяльності молодіжних громадських організацій як важливого інституту, що забезпечує організацію і функціонування системи виховання, певні молодіжні суспільні сили, що усвідомлюють свою специфічність, особливість власних інтересів і свого місця та ролі в суспільстві. Завдання роботи МГО полягає у проведенні суспільно-політичної, виховної, культурно-освітньої роботи серед молоді, участь у реалізації національних молодіжних програм як за кордоном, так і в Україні.

Ключові слова: молодіжні громадські організації; виховання; патріотизм; скаути.

Постановка проблеми. У процесі побудови відкритого, демократичного суспільства важливу роль відіграє молоде покоління. У проекті «Національної доктрини молодіжної політики», що була представлена на V Молодіжному саміті ООН зазначається, що нова модель системи управління молодіжною сферою має бути відкритою і демократичною, а молодіжні громадські об'єднання визнаються основним соціальним партнером держави у формуванні та здійсненні молодіжної політики. Протягом 2013-2015 рр. Національна Рада молодіжних організацій України спільно з Міністерством України у справах сім'ї, молоді та спорту зосереджувала увагу на ролі національних рад молодіжних організацій в реалізації молодіжної політики європейських країн.

У сучасну добу дуже важливим інститутом, що забезпечує організацію і функціонування системи формування патріотичних якостей особистості є молодіжні громадські організації (МГО) як певні молодіжні суспільні сили, що усвідомлюють свою специфічність, особливість власних інтересів і свого місця та ролі в суспільстві [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор. Дослідженню державної

молодіжної політики були присвячені роботи вітчизняних науковців В.Головенька, В. Муромець, М.Перепелиці, В. Тернопільської, Н. Терентьєвої, Н.Чернухи, розвідки стосовно шляхів виховання молоді знайшли своє відображення у працях сучасних науковців (О. Бумагіна, М. Вишняк, Н. Власова, О. Гевко, В. Гонський, М. Дубина, К. Журба, В. Івашковський, П. Кононенко, М. Коновалова, О. Коркішко, Ю. Кривонос, Т. Маланюк, П. Матвієнко, Л. Паламарчук, Д. Пащенко, В. Петров, В. Редіна, Ю. Руденко, І. Руснак, А. Селівестрова, О. Сухомлинська, А. Сушик, В. Ткаченко, І. Фісенко, М. Чепіль, К. Чорна, О. Шиприкевич, П. Щербань тощо).

Невирішені раніше частини загальної проблеми, яким присвячується стаття. Для подальшого обґрунтування засад участі молоді в прийнятті державно-управлінських рішень надзвичайно актуальним є дослідження організованої форми об'єднань молоді – молодіжних громадських організацій (МГО).

Мета статті – проаналізувати виховний аспект молодіжних громадських організацій, спираючись на європейський досвід.

Виклад основного матеріалу. Серед молодіжних громадських організацій, які вперше були започатковані в багатьох країнах Європи, варто виділити такі: Спілка Молоді, «Пласт», Організація Українських Скаутів, «Молода Просвіта». Розглянемо детальніше специфіку роботи кожної молодіжної громадської організації.

Як зазначено на сайті Спілки Української Молоді (СУМ), вона об'єднує емігрантську молодь на добровільних засадах, виховуючи свідомих, чесних і працьовитих громадян, відданих патріотів-державників, що виробляють світогляд на християнсько-національних традиціях та ідеалах, виплеканих українською нацією протягом століть. Своєрідну програму патріотичної роботи для об'єднання емігрантської молоді ще у 1946 р. склав Г. Ващенко. Ця книга – «Виховний ідеал» – продовжує лишатися посібником і порадником для українців, які живуть у різних країнах за межами Батьківщини. Як наголошував педагог, «сумівець мусить:

- 1) знати свою Батьківщину й любити її;
- 2) мусить усвідомити свої обов'язки перед нею;
- 3) підготуватись до їх виконання» [5].

У сучасних умовах завдання роботи СУМ полягають у проведенні суспільно-політичної, виховної, культурно-освітньої роботи серед молоді, участь у реалізації національних молодіжних програм як за кордоном, так і в Україні. Наприклад, СУМ займається організацією літніх вишкільних зборів у Карпатах та в інших містах України, які мають назви «Шляхами Срібної Русі», «Святославова рать», «Міжосередковий табір у Львівських Карпатах». Спілка влаштовує мандрівки визначними місцями країни та поза її межами, наприклад, «Осередкова відпочинкова мандрівка на Поліссі»; бере участь у відновленні давніх українських звичаїв та проведенні традиційних свят, у організації концертів, конкурсів виконавців на традиційних українських музичних інструментах, у влаштуванні творчих вечорів, зустрічей, дослідження маловідомих сторінок вітчизняної історії [287].

Активісти СУМ також займаються видавничою діяльністю, зокрема їх органами є газети Правління СУМ «Вісник Молоді», «EUROмолодь», збірник-альманах для дітей та юнацтва «Щедрик» та «Дзига», журнал «Сніп» [там само]. СУМ має свої осередки у більшості областей України та тісно співпрацює з активістами, які живуть у Канаді, Німеччині, Великій Британії, Бельгії, Франції, Австралії, США.

Суголосність діяльності СУМ знаходимо й у роботі скаутського об'єднання «Пласт». Перші гурти його були організовані ще у 1911р. у Львові студентами П. Франком та І. Чмолою. Назву «Пласт» було утворено від назви українських розвідників кубанського козацтва – «пластуни», яким доводилось часто плазувати у прикордонних болотах, щоб підстергти ворога. Робота «Пласту» ведеться згідно зі Статутом. Метою організації визнається формування у молоді відданості Богові і Україні, виховання добропорядного громадянина, а принципами – законність, гласність, демократизм, самоврядування, рівноправність його членів [1, с. 684].

На відміну від більшості скаутських організацій світу, де членство завершується із досягненням особою 25-ліття, членство в Пласті є «пожиттєвим» і включає чотири вікові етапи:

– Новаків-Новачок (6 – 11 р.);

- Юнаків-Юначок (11 – 17р.);
- старших Пластунів-Пластунок (18 – 30р.);
- Пластунів-Пластунок Сеньйорів (понад 30 р.)

Організація «Пласт» має свій Пластовий Закон, Присягу, Герб, Статут, символіку, однострій. В основу виховної роботи покладена методика самовиховання, що перегукується з ідеями Г. Ващенка про дисципліну і самовиховання. Герб Пласту – трилиста квітка лілії, символ скаутського руху (відомий як Fleur-de-lis) та тризуб, сплетені в одну гармонійну цілісність. Для досягнення виховних цілей «Пласт» застосовує власну унікальну методику виховання, основні принципи якої полягають у добровільності членства в організації, вихованні і навчанні через гру та працю, поступовому ускладненні програми занять і випробувань, у гуртковій системі самоорганізації, заохоченні ініціативи і самоврядування, пізнанні природи, підтримці спеціальних зацікавлень особистості і здібностей дітей та молоді. Найбільш характерним у діяльності «Пласту» є акцентування уваги на вихованні вольових якостей і характеру, на формуванні витривалості і сильної особистості. «Пласт» поєднує українські національні традиції з методикою міжнародного скаутизму, сприяє патріотичному вихованню української молоді [2].

За оцінкою вчених з Інституту проблем виховання НАПН України «Пласт» сформував чітку і ефективну виховну систему, яка формує високоморальних, вольових, національно зорієнтованих українців. Протягом року активісти «Пласту» організовують та успішно проводять понад 100 виховних таборів різної спеціалізації: патріотичні, спортивні, морські, з повітроплавання, мистецькі, лижні, археологічні, кінні, екологічні, тощо [там само].

«Пласт» активно співпрацює з органами державної влади та громадськими організаціями, з церквами різних конфесій [там само]. У рамках проектів членами «Пласту» проведено всеукраїнські акції, зокрема інтелектуально-мистецьке змагання із народознавства «Орликіада», спортивні змагання «Спартакіада», фестиваль дитячої творчості «Дитячі мрії», ряд семінарів та навчань [там само]. Суголосність ідей Г. Ващенка вбачаємо і в засадах, на яких діє Організація

Українських Скаутів (ОУС), що визначаються як обов'язки перед Богом та Батьківщиною [4].

Важливим напрямом діяльності ОУС є робота у таборах патріотичного спрямування. Серед них – літній скаутський табір «Карпатські Вогні», який проводиться за скаутським методом щороку на початку або наприкінці липня. Характерною особливістю функціонування табору є проведення мистецьких конкурсів, спортивних змагань, тренінгів та мандрівок. Кожен день життя у таборі є тематичним. Наприклад, «Свято Героїв», «Нащадки Захар-Беркута», «Шляхами предків», «День України», тощо [4].

За підтримки ОУС також чиняться численні акції, завдяки яким молодь долучається і до всеукраїнських, і до міжнародних заходів: «Свята Покрова», «Скаутський паспорт до Європи», «Вифлиємське світло миру», «Година Землі»[6].

Основною метою діяльності об'єднання «Молода Просвіта» (МП), як і вже представлених організацій, є формування національної свідомості, патріотичне та ідейне виховання молоді [3].

МП ставить перед собою завдання:

- підвищити культурну активність молоді;
- всебічно реалізувати здібності та інтереси молоді;
- проводити широку культурно-просвітницьку діяльність;
- сприяти відродженню історико-етнічного середовища в Україні;
- відроджувати національну культуру та духовність [5].

Заходи, які проводяться МП, сприяють згуртуванню української молоді, створенню нових осередків у різних містах і селах України, проведенню конференцій, семінарів, круглих столів, започаткування політологічних гуртків, екологічних клубів, видання книжок, газет та журналів. МП, як і на початку свого заснування, керується головним завданням у діяльності – популяризації наукових знань, української мови та культури, гармонійного розвитку українського суспільства [6].

Висновки. У сучасних умовах концепція виховання не втратила своєї значущості. Створення теоретичних основ національного виховання як поєднання

здобутків європейської філософсько-педагогічної думки та української народної педагогіки є актуальною потребою сьогодення. Наведено як аргумент програми та діяльність молодіжних громадських організацій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Коваленко Є. І. «Пласт» / Є. І. Коваленко // Енциклопедія освіти / АПН України ; голов. ред. В. Г. Кремень. – К., 2008. – С. 684.
2. Літній скаутський табір «Карпатські вогні» [Електронний ресурс]. – Електрон. дані. – К. : GRUNWALD (Спільнота Дружин Грюнвальдських Організації Українських Скаутів) – Режим доступу: <http://karpatskivohni.wordpress.com/>. – Назва з екрана.
3. Молода Просвіта [Електронний ресурс] : [офіційний сайт всеукраїнської молодіжної громадської організації]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://molodaprosvita.org.ua/>. – Назва з екрана.
4. Організація українських скаутів [Електронний ресурс] : [офіційний портал дитячо-юнацької громадської організації]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://skauty.org.ua/>, вільний. – Назва з екрана.
5. Пластовий портал [Електронний ресурс] : [офіційне веб-представництво Крайової пластової старшини (КПС) України]. – Електрон. дані. – Режим доступу: <http://www.plast.org.ua/>. – Назва з екрана.
6. Про молодіжні та дитячі громадські організації [Електронний ресурс] : Закон України від 1 груд. 1998 р. № 281-XIV : [станом на 2.12.2010]. – Електрон. дані. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=281-14>. – Назва з екрана.

Рецензент

Паламарчук Л.Б. – д. пед. н., проф.

Стаття надійшла до редакції 19.03.2015

ЕВРОПЕЙСКИЙ ОПЫТ ВОСПИТАНИЯ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МОЛОДЕЖНЫХ ОБЩЕСТВЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ

Головчук Светлана Юрьевна

кандидат педагогических наук, доцент кафедры теории и истории педагогики
Киевский университет имени Бориса Гринченко, г. Киев
peremagaj@ukr.net

Аннотация. В статье рассматривается воспитательный аспект деятельности молодежных общественных организаций как важного института, обеспечивающего организацию и функционирование системы воспитания, определенные молодежные общественные силы, которые осознают свою специфичность, особенность интересов, места и роли в обществе. Задачи работы МОО заключается в проведении общественно-политической, воспитательной, культурно-образовательной работы среди молодежи, участие в реализации национальных молодежных программ как за рубежом, так и в Украине.

Ключевые слова: молодежные общественные организации; воспитание; патриотизм; скауты.

EUROPEAN EXPERIENCE OF EDUCATION IN YOUTH ORGANIZATIONS

Svitlana Y. Holovchuk

Ph.D. in pedagogics, department of Theory and History of Pedagogy

Borys Grinchenko Kyiv University, Kyiv

peremagaj@ukr.net

Abstract. The article discusses the educational aspect of youth organizations as an important institution for the organization and functioning of the educational system, some youth social forces that are aware of their specificity, particularly interesting place and role in society. Objectives of the work is to conduct IPO socio-political, educational, cultural and educational work among the youth participation in national youth programs both abroad and in Ukraine.

Keywords: youth organizations; education; patriotism; scouts.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Kovalenko Ye. I. «Plast» / Ye. I. Kovalenko // Entsyklopediia osvity / APN Ukrainy; holov. red. V. H. Kremen. – K., 2008. – P. 684. (in Ukrainian)
2. Summer scout camp «Carpathian fire». [Elektronnyi resurs]. – Elektron. dani. – K.: GRUNWALD (Spilnota Druzhyn Hriunvaldskykh Orhanizatsii Ukrainskykh Skautiv) – Rezhym dostupu: <http://karpatskivohni.wordpress.com/>. – Nazva z ekrana. (in Ukrainian)
3. Education of Youth [Elektronnyi resurs]: [ofitsiinyi sait vseukrainskoi molodizhnoi hromadskoi orhanizatsii]. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: <http://molodaprovita.org.ua/>. – Nazva z ekrana. (in Ukrainian)
4. Ukrainian Scouting Organization [Elektronnyi resurs]: [ofitsiinyi portal dytiacho-yunatskoi hromadskoi orhanizatsii]. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: <http://skauty.org.ua/>, vilnyi. – Nazva z ekrana. (in Ukrainian)
5. Plast portal [Elektronnyi resurs]: [ofitsiine veb-predstavnytstvo Kraiovoi plastovoi starshyny (KPS) Ukrainy]. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: <http://www.plast.org.ua/>. – Nazva z ekrana. (in Ukrainian)
6. On Youth and Public Organizations for Children [Elektronnyi resurs]: Zakon Ukrainy vid 1 hrud. 1998 r. № 281-XIV: [stanom na 2.12.2010]. – Elektron. dani. – Rezhym dostupu: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=281-14>. – Nazva z ekrana. (in Ukrainian)